

Az álmok továbbra sem hazudnak*

Akik olvasták a magyar ifjúsági irodalom egyik klasszikus remekét, Fekete István Tüskevár című könyvét, emlékezhetnek rá, midőn a főhős, Tutasos álmában visszaidézve a törökkori Tüskevárt, ébredés után a maga tizenhárom-tizennégy éves bölcselkedésével azon kezd töprengeni, hogy ugyan mi is az álom voltaképpen „és kezére nézett, jobb kezére, amivel meghúzta az íjat és még most is érzi a húr vágását ujjain. Az álom is valóság... vagy mi?”

Egy másik, némiképp érettebb bölcselő, bizonyos Sigmund Freud mára ugyancsak klasszikussá lett több lélektani munkájában próbálkozott meg az álom megmagyarázásával, részletesen kifejtve, milyen elfojtott mélytudati („tudat alatti”) tartalmak hogyan és miképpen jelennek meg az álomban, mi az az „álommunka” és mi az az „álomcenzúra” – igaz, teljesítményét kissé lerontotta, hogy mindezt csakis és kizárólag a szexualitás felől és jegyében magyarázta, akárcsak Móricka, akinek tudvalevően a világon mindenről AZ jut eszébe. Csakhogy Mórickának egyértelműen mentsége lehetett bohókásan ifjú életkora, Freud Zsiga bátyánk meg legfőljebb csak élemedett korára hivatkozhatott – legalábbis idővel, no de azt mondják, nagyon ifjú és nagyon idős emberek egyre hasonlatosabbak egymáshoz – egy világban élnek tulajdonképpen. Mindenesetre az álmok rejtelmeihez a mi Krúdy Gyulánknak is volt egy-két szava, Álmoskönyve megint csak a klasszikusok közé számítható. Az ő Szindbádja pedig, midőn a főpincér szomorúan azt kérde tőle: „hol a régi ország, Szindbád úr?” – azt válaszolja: „a lelkekben”.

Mondjuk ki még egyszer: a lelkekben.

A döntő és számunkra leglényegesebb szót a modern kor alighanem legkiemelkedőbb lélekis-

merője, a legnagyobb pszichológus, Carl Gustav Jung mondta ki – no meg egy örök huszonéves, egy Sándor keresztnévre hallgató versfaragó, akinek neve a magyar köztudatban máig egyenértékű „a” költőével. Jung azt mondja az álomról, hogy annak élménye a végérvényesség érzésével kapcsolódik össze – vagyis voltaképpen magát a célt, a középpontot fejezi ki. Az álom révén lehet megérteni, hogy a mélyben rejtőző én az értelem őstípusa, igazi valósága – éppen ebben, ennek tudatosításában rejlik gyógyítást hozó funkciója. A Petőfi Sándor nevezetű költő meg ugyanezt úgy fogalmazta meg, hogy „anyám, az álmok nem hazudnak”.

Hogy az imént elhangzottaknak ugyan mi közük az alkalomhoz, hogy éppen most és éppen itt gyűltünk össze megemlékezésre, annak megfejtését Önökre bízom. Az álmok természetrajzához kapcsolódva el lehetne most itt mondanom, amit nagy óvatosan az 1990 utáni első magyar kormány néhai miniszterelnöke mondott 1992 augusztusában a Magyarok Világtalálkozóján a budapesti Kongresszusi Központban, vagyis hogy különbséget kell tennünk szent álmok és a valóság között – ám nem teszem. Ehelyett inkább a történelem természetrajzához szeretnék néhány megjegyzést fűzni most, a trianoni békediktátum aláírásának évfordulás megemlékezése kapcsán – itt Gyimesben, Erdély földjén, az ezeréves keleti határon.

Egy elfeledett, nagyszerű magyar filozófus, a néhány éve az Egyesült Államokban elhunyt Molnár Tamás mondta: a jó jel az, hogy a történelem visszatért. Többször voltam és vagyok kénytelen erre a nagy mondatra hivatkozni – mert a jelen és a közeljövő legbelső lényegét fejezi ki. Magyarországon és Erdélyben egyaránt

* (Elhangzott 2013. június 4-én Erdélyben, a Gyimesi szorosban, az ezeréves határon – a Nagyboldogasszony tiszteletére emelt gyimesbükki Kontumáci kápolnánál tartott megemlékezésen)

a legörvendetesebb jelenségek egyike, hogy erőteljesen megszorodott számban és változatban, könyvekben, folyóiratokban, tévé- és rádióműsorokban és újságcikkekben lehet olvasni, hallani, tájékozódni elhallgatott, meghamisított, félremagyarázott és elhazudott históriánk megannyi részletéről, eseményéről, alakjáról, a Székely Hadosztálytól Orbán Balázsig, a magyar honvédség valóságos háborús szerepétől az 1918-19-ben történetekig, az őszirózsás forradalomnak hazudott ocsmány puccstól és a Tanácsköztársaságnak vagy kommünnek becézett 133 napos iszonyú lidércnyomástól a vörös- és a fehérterror és a Horthy-korszak valóságos értékeléséig, dicsőséges 1956-os forradalmunk és szabadságharcunk megannyi részletéig vagy éppen az úgynevezett rendszerváltás igazi meghatározóiig, MDF-SZDSZ paktummal és Temesvárral egyetemben.

Igen, a történelem visszatért. És mert visszatért, van okunk az öröme és a reménykedésre. Minden tett alapja az ismeret. Csak tájékozott, kellő információ birtokában lévő embertől várható el felelős és bátor cselekvés. Autonómiát és a székely zászló szabad, legális használatát csak felkészült emberek tudják hatékonyan követelni. Akik pontosan tudják, mi a székely múlt, mit jelentenek a jelképeink – és ezekből következtenek arra, mi mindenre is kötelezi őket mindez.

A visszatért történelemmel meg kell tanulnunk élni. Az a nemzetgyilkossági kísérlet, ami 93 esz-

tendővel ezelőtt történt, folyamatosan tanította és tanítja a magyarságot. Legnagyobbink azóta is folyamatosan meghatározták és meghatározzák ennek részleteit, akár csak Jung és Petőfi az álmok leglényegét. Németh László azt mondta, a kisebbség jogosítványa, hogy elit tudjon lenni. Tamási Áron, midőn hazatért ide Farkaslakára, megkérdezte testvérnénjét, előfordult-e, hogy a faluban valaki önkezével vetett volna véget életének. Sógora közbeszólt, így fordulva Tamásihoz: „Bár élni tudjunk, sógor úr! A halálhoz mód kell...!”

Van még tanulnivalónk, igen. De nem állunk olyan rosszul, az utóbbi három esztendőben különösen nem. Akkor sem, ha most gondolatban felidézzük azt a több mint kilenc évtizeddel ezelőtti napot, midőn ugyanebben az órában országszerte zúgtak a harangok és meglett, háborúviselt férfiak nyeldekelték a könnyeiket, akár csak bő harminchat esztendővel később, midőn azon a november 4-ei hajnalon egy fáradt, öreg hang beszélt a rádióban. Ám – katonanemzet földjén állok, nem feledhetem – az a hang azt is mondta: „csapataink harcban állnak.”

Ma másféle harcra van szükség. Tudjuk. A Brüsszelben, Strasbourgban vagy Bukarestben csatáikat vívók tisztában vannak azzal, hogy a történelem igenis visszatért, tetszik vagy sem. És ha ez így van, eljuthatunk akár Petőfi Sándorig is. Mert az álmok továbbra sem hazudnak.

